

ספר
אמרי יעקב

אמרים קדושים וטהורים
חידושי תורה ציצים ופרחים
שנשמעו מפי
כבוד אדונינו מורינו ורבינו
ינוקא קדישא

מרן רבי **יעקב יצחק משה** זיעזעכי"א
בן כ"ק מרן אדמו"ר רבי יוסף זיעזעכי"א
מקוידינוב

נרשמו סמוך לאמירתן והוכנו להביא לבית הדפוס
על ידי פאר החסידים
הגה"צ החסיד רבי מאיר דער סופר זצ"ל
מסמארגאן

יוצא לאור עולם לראשונה מכתב היד
ע"י מכון שיח אבות
בני ברק תשפ"א

סדר

אמרי יעקב

אמרי יעקב חנושי תורה לליק ובריתים אשר
זכרן לשמוע מפי מר יצחק וחכמי המילני הנפלא
בן של קדושים כהן הד' מוה' ד' יעקב יצחק
משה זלצה' בן של כהן מרן ארמ' זלצה'ה
מקא ייצען און

אשר דרש מדי שבת בשבת ובמועדים וחולות וסוכות
והיה לדבריו למילני נשמת בארץ מומים שפילט ביום ה'
ד' ואמר כה ימים אחדים טבת שנת מלכות דה' מנצח

נצחתי ונכתב על ידי אחד מאוהביו והוא זלצה'ה ד' ב' מ' במועד בהקדמה

אחרי ספר סתם מסמך א

ועל השם יצחק יצחק הרבני האבד המנוח מוה'
בהנחה על הוצאות הנייר והדפוס
שנת מלכות אר"ק

אשר הלך בסל' אכסו

יום ב' לסדר כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל ה' תשפ"א

מה נכבד היום בהגלות נגלות אור יקרות, אמרת אלוה צרופה, מלין דנפקין בהדרתא מפום ממלל רברבן יניק וקדיש אדמו"ר רבי יעקב יצחק משה זצוקללה"ה, אשר בשנותיו המעטות השקה העדרים ממעין החכמה, יחד יעקב לב וגל אבן מפי באר מים חיים"ם, וגם בזמן של שכן ארץ - שהיו אנ"ש בתוך כל בית ישראל שחים לעפר - רעם באמונת השי"ת לחזקם ולעודדם ולהפיח בהם רוח חיים"ם.

דברות קודש אלו הם טיפות מהשמן שהריק על קני המנורה להחיות בהם נפשות ישראל הצמאים ומשתוקקים לשמוע דבר ה' היוצא מפי עבדיו הצדיקים בקדושה ובטהרה.

רגשות קודש גאו ועלו בלב אנ"ש שיחיו לשמע הבשורה כי לאחר מאה שנים הפציעה השמש מבין העבים, להאיר מתוך חשכת עיקבתא דמשיחא נשמות עם קרובו האוחזים מאז בחבל הכסף ואינם מרפים, וגם אם נדמה כי אבד שברם ובטל סיכויים אין שתיים לבם לזאת ומחזיקים הם באמונה טהורה זכה וברה, דבקים בתורתו הק' ומצוותיה בחיות ובשמחה ועומדים כסלע איתן מול גלי התקופות השונות השוצפים ומאיימים לבלוע כל ענין רוחני הנקרה בדרכם, ונפצים עלי סלע אשר לא ימוש ולא ימוט וכמאמר מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע על תקופה זו - 'דער וואס וועט זיך האלטן וועט זיך דערהאלטן'.

הבוחר בתורת עבדיו הצדיקים נתן חכמה בלב חכם לב אשר היה דבוק לכמה דורות מרבוה"ק ה"ה החסיד הגאון רבי מאיר סת"ם זללה"ה להעלות הדברים על הכתב, ובחסד ה' נשתמרו בידי נכדו הרה"ח רבי יצחק שו"ב צוקערמאן ז"ל ובידי בנו ידידנו הרה"ח רבי אשר שיחי' ונתגלו ע"י בנו ידידנו הרה"ח רבי מאיר שיחי', אשר נתגלגלה זכות עצומה זו על ידם ובודאי זכות אדמו"ר הק' זי"ע יעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב.

יתן השי"ת שיהיו הדברים מאירים עינינו ומעוררים לבנו לעבדו ית' באמת ובאהבה מתוך הרחבת הדעת ויהיו שפתותיו דובבות לעורר רחמי מן שמיא על פליטת עמו ובמהרה יהיו ימים אלו ימי ששון ושמחה ישועה ונחמה.

כ"ד הכו"ח בגיל וברעדה

י"צ זצ"ל מאיר א"א"א

תרעא לדרתא

ה' צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה.

אלו דבריו האחרונים של כ"ק מרן אדמו"ר רבי יוסף זי"ע, בעת אשר נשקי ארעא ורקיעא אהדדי ונשמת יוסף צדיקא דאחיד בשמיא וארעא עלתה בנשיקה לגן העדן, וסמך שתי ידיו על ראש העולה תמימה הוא בנו היניק מרנא ורבנא יעקב איש תם אשר אך זה עתה נכנס לעול המצוות, וקרא עליו מקרא זה.

דברים אלו היו לעינים לפני עדת החסידים הקדושה ההמומה והכאובה, אשר לאחריו מצאו מנוח באורו הבהיר של כ"ק מרן אדמו"ר הצעיר, והיה להם לעמוד אש לנחותם הדרך בתוך עב הענן החושך והצלמוות אשר כיסו את עין הארץ בתקופה מרה זו.

וישב הקדוש - הצעיר - בצעירותו, ויתמחו האנשים איש אל רעהו על אור מופלא זה שכמעט ולא נשמע כמוהו, יושב ודורש כזקן ורגיל ואוצרות יראה ואהבה יוצאים מתוך פיו - מחו ולבו. ובני רשף - אלו יסורים, יגביהו עוף - בדלים מקהל ועדה על ידי זאת התורה אשר שם מש"ה, וכששנה יעקב משנתו אמרו הכל אכן יש ה' במקום הזה, אין זה כי אם בית אלקים ושער השמים.

בכל אותן כשלש שנות הנהגה נשגבות מבינת אנוש, ישב בצלו וחמד החסיד המופלג מאיר עיני חכמים רבי מאיר סופר סת"ם זכר צדיק לברכה - גדול החסידים בדור ההוא ויד ימינו של זקנו כ"ק מרן אדמו"ר רבי אהרן זי"ע, דבק בו כאשר ידבק איזור אל מתני איש, הביט בארחותיו, הקשיב למאמרו הטהורים, וחרטם עלי גליון במסירות ובקביעות, מדי שבת בשבתו ומועד במועדו. זהיר היה רבי מאיר במלאכתו

- מלאכת שמים ולא חסר ולא יתר אפילו אות אחת, ואת אשר לא מיצה מתורת רבו לא כתב, כעדותו על עצמו. את שם הספר 'אמרי יעקב' קבע הוא, כיון כנראה לרמזו אף את שמו, כדאי הוא לו - חמרא למריה וטיבותא לשקייא.

ויהי מקץ שנתיים ועוד מעט ימים, ויעקב הלך לדרכו, שבה נשמתו הזכה אל מקורה, והניח אחריו עדה יתומה גולה וסורה. בשנים הבאות שוטפות את כרם בית ישראל נהרות של דם ואש ותמרות עשן, ואין אתנו לא חוזה ולא נביא אשר יזעק בקול גדול ויאמר אהה ה' אלקים כלה אתה עשה את שארית ישראל, כך עלו במעלות קדושים וטהורים רוב מנינה ובנינה של עדתינו הקדושה. ה' יקום דמם.

מאה שנה יחלופו, ובתוך אותן שנים קומם ה' קהל עדת מי מנה, התנערו שרידי חרב - קמו ויצאו מתוך ההפכה, ואור רבותינו הקדושים - כאור החמה מזהירים, שוב אל מקומו שואף זורח, נתקיימה הבטחתו האלקית של אותו צדיק הכהן הגדול מקאליסק זי"ע אשר כתב לחסידי רייסין: נקודת האמת עמכם **מעתה ועד עולם**.

מאה שנה יחלופו, ובתוך אותן שנים הגידו לנו אבותינו על האור המופלא ששמו 'דער יונגער רבי זי"ע', שמענו, אמרנו, אך לא ידענו, קטני מוחין אנו ולמעלה מהשגתינו היתה הארה שממית זו. ועד שלא ראינו בעינינו היו לנו הדברים כאספקלריא שאינה מאירה וכקלישות הנוגה.

ברם זכור אותו האיש לטוב ורבי אשר שמו, הלא הוא הרה"ח רבי אשר צוקרמן שיחי' אשר בעליית גגו שוכנים כתבי הקודש, מורשה הם לו מאביו החסיד המרומם רבי יצחק ז"ל, אשר בעלותו לארץ הקודש בטרם רגזה ארץ העמים, כמעט אך שמלתו לעורו - אבל על מחברת הקודש לא ויתר. היה זה בטרם העלה מי על דל מחשבתו את החורבן הנורא אשר בא על עם ה' ועל בית ישראל שנפלו בחרב באש ובחנק, ורק יד ההשגחה העליונה היא אשר שילחה עמו את תכריך הכתבים, ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש, יעקב אבינו לא מת, דבריו חיים וקיימים להחיותנו ולהטיב לנו באחריתנו.

טרם נבראו המילים היכולות לתאר את חדוות לב כל קהל אנשי שלומנו כשעברה הרנה במחנה שהנה נמצאו הכתבים הנחשקים אשר איש כבר לא האמין שהם אכן עדיין קיימים, ומשהומצאו לידינו ביום ט' בטבת תש"פ היה אותו יום - יום גיל ורנן לכל מקהלות אנ"ש, די באתרא קדישא הדין ודי בכל אתר ואתר.

רבותינו הקדושים נוחם בצל עצי עדן, ודאי ימליצו טוב על הרה"ח רבי אשר שיחי' מחזיק הכתבים, ועל בנו הרה"ח רבי מאיר שיחי' אשר היה שלוחא דרחמנא לדבר נשגב זה, שיזכו לראות ברכה בכל מעשי ידיהם, נחת לעד מכל יוצאי חלציהם, וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה ולברכה. קהל הקודש כולו את אשר ישנו פה ולרבות הדורות הבאים אשר חיה יחיו באור מופלא רום מעלה זה מודים ומשבחים. ישר כחכם.

משבאו הכתבים לידינו החלנו לשקוד על עריכתם, מלאכה שכללה את פיענוח כתב היד, מציאת מראי מקומות גלויים ועלומים, עריכת מפתחות, סדר ועימוד, עד לקבלת התוצאה הברוכה בידינו, תורה מפוארה בכלי מפואר. בפקודת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א השארנו את סדר הספר כפי שהיה ולא שינינו לסדרו לפי הפרשיות, ובראשו הצבנו לוח מיוחד בו יבואו ציוני המאמרים לפי סדר הפרשיות, המועדים והזמנים. זאת ועוד, פקודתו שמרה רוחנו ולא הגהנו את גוף כתב היד, זולת מקומות ספורים אשר היה בהם טעות דמוכה. בסוף הספר קבע רבי מאיר את מקומם של שינויי נוסחאות אשר כתב הרה"צ רבי יהושע מהורודישץ זצ"ל – נכד כ"ק מרן אדמו"ר הזקן זי"ע על גליונות סדורו, אף אותם ההדרנו, ומקומם נשמר להם.

שותפים רבים היו לנו במלאכת הקודש, בהם כמה מחשובי אברכי אנשי שלומנו אשר עברו על הכתבים בעין בוחנת, ציינו, הגיהו והעירו, כיד ה' הטובה עליהם. ברכות ישאו הרב אלעזר זילברפרב שיחי', הרב יחזקאל לנדאו שיחי', הרב צבי טיכנר שיחי', הרב מרדכי רוזנברג שיחי', הרב אהרן דוד לנדאו שיחי'. ברכה מיוחדת ישא הרה"ג רבי ישראל שלום שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אשר ניצח על המלאכה מראשיתה ברוב טורח ויגיעה ובזכותו באנו עד הלום. זכות רביה"ק בעל המאמרים אשר את שפתותיו דובבו, תעמוד להם להתברך בכל מילי דמיטב ולהיושע בכל משאלות לבם.

קובע ברכה לעצמו קונטרס 'חבל לשארית' אשר נדפס יחד עם הכרך ונכתב בהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ובהדרכתו המדוקדקת, תוכנו רצוף אהבה להעמיד אל מול עינינו דמות דיוקנם של חסידי קמאי ותהלכותיהם המרוממות, מהם נקח לעבוד את ה' אף בסערות ימינו, ומה שהיה הוא שיהיה. מאמר מיוחד זה הוא פרי ידיו של האברך היקר ברוך הכשרונות הרב משה ישראל פרוכטר שיחי'

אשר השקיע בכך זמן ומאמץ רב, ישא ברכה מאת ה'. בהמשך הקונטרס באו שמות העיירות אשר בהם חיו ופעלו אותם חסידי עליון, ואף פרטנו את שמות החסידים הידועים לנו מפי זקנים ושרידים ומכתבים שונים. כמובן שחומר זה אינו אלא כטיפה מן הים, וללמד על הכלל כולו יצא. נשמח לקבל כל מידע נוסף אודות עיירות וחסידים אשר שמם נפקד מרשימה זו. לסיום נכתבו תולדות בעל הכתבים החסיד הגה"צ רבי מאיר דער סופר זצ"ל ונכדו הרה"ח רבי יצחק צוקרמן ז"ל, מעתיקי שמועה ומנחילי מסורה.

מהדורה זו תקרא בשם 'זכרון זושא', לשמו ולזכרו של ידידינו בכל לב הרה"ח ר' זושא ברקוביץ' ז"ל - חבר הנהלת מוסדותינו, אשר שבק חיים לכל חי בפתע פתאום בשנה העברה ביום י"ז באב ועודו בחצי ימיו. דמע תרד עינינו בזכרנו את מפעלותיו הברוכות לטובת כל אשר שם הקודש קוידינוב נקרא עליה, בענוות חן, ברוח נדיבה, ובסבר פנים יפות. גדולה האבידה ואין לה תמורה.

יזכר לטוב ידידינו הרה"ח רבי שלמה ראובן סלאטקין שליט"א יו"ר ועד ידידי מוסדות קוידינוב בארה"ב, אשר נשאו לבו להציב לו שם ושארית עדי עולם, זכות המצוה וזכות רביה"ק תעמוד לו ולבני ביתו, ואך ששון ושמחה ירדפוהו כל ימי חייו. משמים יתברכו אף כל הנמנים לדבר מצוה בכל משאלות לבם לטובה ולברכה.

ספר קדוש זה רואה אור עולם בעת אשר רבותינו הקדושים לבית לעכוויטש קוידינוב ולבית קארלין סטאלין יורדים אלינו ממקום מנוחתם בגן עדן בשבת אחים גם יחד, לשמוח ולעלוץ בשמחת נישואי בת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, עם החתן פרי עץ חיים הרב נפתלי חיים הלוי שוחט שליט"א, בן הרה"צ רבי יוחנן שליט"א, נכד כ"ק האדמו"ר מקארלין סטאלין שליט"א וכ"ק האדמו"ר מדז'יקוב ויז'ניץ שליט"א. אהבת עולם תביא להם וברית אבות לבנים תזכור, להריק עלינו טובה וברכה ושמחת עולם על ראשינו.

דברי המתעסקים בקדשי"ם ובאריו"ת

מכון שיח אבות

להוצאת ספרי רבוה"ק מלעכוויטש קוידינוב

פרשת שלח

בפרשת שלח אמר, כי צפרשת ניצית יש רפ"ט אותיות, וזהו פירוש הפסוק (תהלים קלא, ה) טרף נתן ליראיו יזכור לעולם צריתו, היינו פרשת ניצית שזה טר"ף אותיות, גורם לזכור לעולם צריתו, כמו שכתוב (במדבר טו, לט) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'.

פרשת חוקת

בליל שנת קודש פרשת חקת אמר, זאת חקת התורה (יט, ב), פירוש כמו הפרה אדומה מטמא לזה ומטהר לזה, כן התורה הקדושה מחיה לזה וממית לזה, כמו שאמרו חז"ל (יומא עב:) זכה, נעשית לו קס חיים. לא זכה, נעשית לו קס מות, ודיבר צוה הרבה מאוד דברים מתוקים מדבש ונופת לופים.

ובמעודת שלישית דיבר מאמר ארוך צרוב חריפות וצקיות בהרבה מאמרי חז"ל צבלי וירושלמי ומדרשים איך שצריך להיות תמיד צשמחה, וצפרט צשנת קודש וציו"ט, ואמר שהחמה והלצנה שאין להם אלא מצוה אחת לעשות רצון השם יתצרך להאיר על הארץ, הם ששים ושמחים לעשות רצון קונם, וצפרט איש ישראל שיש לנו הרבה תורה ומצוות, לא כל שכן שצריכין אנו להיות תמיד צששון ושמחה.

והעזתי פני ונכנסתי צחוך דצרי הקדושים ושאלתי, הלוא החמה ולצנה אין להם יצר הרע לפיכך יכולין להיות צשמחה, ואמר, מזה גופא

במעודת שחרית אמר, ושער בנגע הפך לבן (ויקרא יג, ג) הוא סימן טומאה, פירוש מי שיש בו נגע, זה סימן שהוא הפך אותיות לצ"ן ונעשה נצ"ל, כאמר חז"ל (שבת לג.) כל המנצל פיו וכו'. וזה פירוש זאת תהיה תורת המלורע (שם יד, ב) מוציא רע (עי' ויק"ר טז, א). ופירוש גם כן ושער בנגע הפך, היינו הפך אותיות שער ונעשה רשע, והפך אותיות ענג לנגע, וזה הוא צ' שערות שחרות פוסל צפרה אדומה (פרה פ"ב מ"ה),

ראיה צרורה שמי שאינו צשמחה הוא מחמת שהינר הרע שולט עליו. ואחר כך אמר שגם להם יש ינר הרע כמו שכתוב (חבקוק ג, יא) לאור חניך יהלכו וצרק חניתם, ודרשו חז"ל (גדרים לט:) שזורק זהם חני חניס וצליסטרות עד שיאירו, כי מה שלא רצו להאיר צעת מחלוקת קרח עד שיעשה דין לצן עמרס נחשצ להם לחטא, כמו שאמר להם הקדוש צרוך הוא צכצודי לא מחיתם, צכצוד צשר ודם מחיתם.

עוד אמר שצמחמת שהחמה והלצנה עושים עבודתם צששון וצשמחה, לפיכך אורס גדול כל כך שחאירים לכל העולם, חצל עכצות ומרה שחורה הוא חשכות גדול, ודיצנר צזה הרצה מאוד.

ואמר על גמר הפסוק נמשל בבהמות נדמו, מה זה כפל לשון, נמשל, נדמו, ואמר שהפירוש הוא חפילו לא צבהמות ממש, חלא נמשל צבהמות אשר נדמו ונצטיירו על הכותל שאין צהם רוח חיים.

באור ליום ג' אחר מעריצ הלכתי עמו לטייל קצת על החצר, ודצר דצרים אשר לא הצנתי כלל, וצהפרדי מעמו שאל אחתי חס הצנתי דצרי, ואמרתי לא, ואמר לי תעיין מחר צמסכת צכורות צדף פלוני צתוספות פלוני וחצין דצרי, וכן עשיתי, ואז הצנתי כל דצרי צטוצ טעס ודעת.

על מאמר חז"ל (ברכות י:) כל האוכל ושותה ואחר כך מתפלל, עליו אמר חבתוב (מלכים א' יד, ט) ואותי השלבת אחר גוך, אל תקרי גוך אלא גאיך, לאחר שנתגאה זה ובו'. אמר שצחמת אל תקרי הוא מיותר, כי די הראיה מן הפסוק כמו שהוא, ולמה אמרו אל תיקרי כנ"ל, מזה ראיה צרורה כי מי שצריך לכך אף לא משוס גאווה אין צזה חיסור, ולכן אמרו אל תקרי גוך חלא גאיך, ודפת"ת.

פעם אחת עמד רגעים אחדים צעת שחמרתי עין יעקב לפני חנ"ש צצית המדרש צין מנחה למעריצ, צמאמר חז"ל (סנהדרין לח:) שציוס ו' לצריחת העולם צצריחת חדם הראשון שעה ראשונה הוצנר עפרו, וחושצ שס כל הי"צ שעות מן היום, עד שצשעה י"צ נטרד מגן עדן שנאמר (תהלים מט, יג) אדם ביקר בל ילין. אז אמר, ביק"ר נוטריקון רק י"צ, כי רק י"צ שעות היה כל הנ"ל צגמרח.

שאין העולם מתקיים שיתף מדת הרחמים. וידוע (עי' של"ה בראשית תו"א ג) שהפירוש ראה שאין העולם מתקיים, היינו שיהיו רשעים בעולם, אצל צדיל הנדיקים לצד היה נשאר הנהגת העולם צמדת הדין.

ובן הוא גם עד היום שעם הנדיקים מתנהגים כמו שעלה צמחשצה מתחילה. כידוע (עי' של"ה שם) צעת שדנו את ר' עקיבא אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש צרוך הוא זו תורה וזו שכרה, ואמר להם שתוקו כך עלה צמחשצה (מנחות כט:). וכמו שדרשו חז"ל (ב"ק ג.) על פסוק (תהלים ג, ג) וסציו נשערה מאד, ועל פסוק (שם פט, כ) וגורא על כל סציו. וזה פירוש אחרי שנח איש צדיק תמים היה בדורותיו, לפיכך את האלהים התהלך נח, היינו מדת הדין. וזה נתישצ שלא ציקש רחמים על דורו, כי לפי שצדיק תמים היה הלך צמדת הדין ולא צקש רחמים ודפח"ת.

בזה המאמר האחרון ששמעתי מפי קדשו נראה לי כי בדבריו אלה המשיך על עצמו מדת הדין כפי מדתו בחינת צדיק ונעשה חולה גדול ר"ל. וי"ב שבועות שכב על מטתו ביסורים קשים ומרים אשר בעל יסורים כמוהו לא נראה ולא נשמע מכמה דורות שלפניו, והכל ידעו והבינו כי סובל בעון הדור והעולם, וחשכו עינינו ודוה לבנו מכל יודעיו ומכיריו אשר ראינו בעינינו יסוריו ומכאוביו והקולות משונות. ואנכי הכותב הייתי יוצא ונכנס אליו בכל יום ויום, ואחרי שגברה עליו מחלתו ביותר התחלתי ללון אצלו לפעמים, ושתי שבועות האחרונות עד רגע אחרונה הייתי אצלו יומם ולילה בלי הפסק. וברם זכור בני הצעיר זלמן אהרן יחיה, אשר ישב אצלו בתמידות והשגיח עליו ושימש אותו בכל צרכיו כל הי"ב שבועות בלי הפסק, והכל בלי שום תשלום גמול רק מתוך אהבה רבה, ולא הלך ממטתו אפילו על שעה אחת. גם באותה שעה אחרונה אשר מסר נפשו לה' ונסתלק לעדן נשמתו בגוזי מרומים לא עמדו אצלו שום איש רק אני ובני עמדנו אצלו בעת יציאת הנפש

ביום ג' פרשת וארא כ"ח ימים לחודש טבת בשעה אחת וחצי אחר חצות היום, ואחרי שניסיתי בנוצה אצל החוטם כדאיתא בספה"ק וראיתי שאין בו עוד רוח חיים הגשמי, יישרתי את ידיו ואת רגליו ועצמתי את עיניו הק' וכיסיתיו במפה והדליקו הרבה נרות כנהוג.

ועתה אם אמרתי אספרה בכתב מה שזכיתי לראות ממנו ולשמוע מפיו הקדוש בכל ימי חליו לא יספיק כמה ניירות, כי גדולות ונפלאות ראינו ושמענו ממנו עד רגע האחרונה. וזכותו יעמוד לי וביותר לבני את כל אשר מסרנו נפשנו עבורו ביגיעות וטרחות עד אין שיעור אשר אי אפשר לפרט בפרטיות. וזכותו הגדול יעמוד לנו כמאמרי החכמים (חגיגה ה:) על פסוק (תהלים מט, י) ויחי עוד לנצח לא יראה השחת כי יראה חכמים ימותו. וכמה מאמרים יקרים וחידושי תורה שאמר לי בימי חליו כבר כתוב הדר הוא בתוך הספר שכתבתי כל חידושי תורתו.

והמעייין בספר הזה יראה ויבין מה שאבדנו בעונינו, ואין שום אופן איך להתנחם עד ביאת הגואל ותחיית המתים אשר יהיה במהרה בימינו אמן סלה.

בע"ה מה שמוצאתי כתוב על גליונות הסידור של הרב וכו'
 רבי יהושעלע ז"ל בנו של הרה"צ כ"ק מרנא רבי נח
 מהראדישץ זצ"ל
 והעתקתי כל ההגהות והבוחר יבחר

- א. בברכת אשר יצר - שאם יסתם אחד מהם או יפתח אחד מהם.
- ב. באל אלהי הרוחות - תן בי כח ושכל ומח - ויקוים בי.
- ג. הנותן לשכוי בינה - אשר נתן לשכוי בינה.
- ד. שעשה לי כל צרכי - הכ"ף מן צרכי בדגוש.
- ה. ביהי רצון הראשון - ודבקנו במצותיך.
- ו. ברבנו של עולם אחר העקידה - רחמיו ורצה לשחוט את בן יחידו כדי לעשות וכו', ובמדת הרחמים, ותכנס לנו לפנים משורת הדין ובמובך הגדול וכו'.
- ז. בי"ג עיקרים עיקר ה' - ואין ראוי להתפלל לזולתו.
- ח. עיקר ז' - אב לנביאים.
- ט. עיקר י"א - לשומרי מצותיו ומעניש.
- י. בלשם יחוד לעטיפת טלית - הרי אני, וכן בכל מקום לא יאמר הריני אלא הרי אני.
- יא. בסוף הלשם יחוד הנ"ל - כי כונתי ליחרא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחד שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ויהי נועם וכו'.
- יב. בהנחת תפילין אחר ברכת להניח - ותיכף יכרוך ג' כריכות על פרק זרוע העליון וז' כריכות על זרוע היד, ושני חצאין לבד הנ"ל.
- יג. אחר הנחת תפילין של ראש - יתחיל פסוק ראשך עליך ככרמל, ואחר כך פסוק וראו כל עמי הארץ.

קונטרס
חבל
לשארית

צוהר לעולם
של חסידי קמאי

רשימת העיירות והשטיבלאך
של אנשי שלומינו חסידי קווידינוב

וְהָיָה חֶבֶל לְשֹׂאֲרֵית

בֵּית יְהוּדָה ... בִּי יִפְקְדֵם

ה' אֶלְקֵיהֶם וְשָׁב שְׁבוֹתָם

(צפניה ב, ז)

מבוא

לעכוויטש – קוידנוב

בפתחנו את הצוהר לעולמם של חסידי קמאי ובציירנו את צלם דמות תבניתם של קהילות הקודש אשר התקיימו במשך כמאה וחמישים שנה עד עלות עליהן הכורת. שומה עלינו להדגיש כי מלאכה זו היא מהמלאכות הקשות שבמקדש. קשה הן מבחינה רוחנית והן מבחינה מעשית. רוחנית, כיון שאיה הסופר ואיה הקולמוס שיכול לתאר את אותן קהילות מופלאות על אנשיהם המסולאים בפז המקושרים לרבוה"ק מלעכוויטש-קוידנוב, ובמרכזן ה'שטיבל'אך' שהיוו בית ועד לאותם חסידים ובהם חיו את חייהם - חיי נשמות. רובן של אותן קהילות ושטיבלאך התקיימו ברציפות למן ימות אבי השושלת - מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע, אותו הוד קדומים ואויר פסגות חפף עליהם והעניק להם צביון עילאי מיוחד. ומי הוא זה שיכול ליצוק לתוך מסגרת של מאמר הכתוב בכלים גשמיים, חיי קדושה ועבודה המלאים זיו ומפיקים נוגה. ואם את עומק תוונא דליביה של חסיד אחד אין באפשרות לתאר, על אחת כמה וכמה קהילות שלמות של אלפי חסידים אנשי מעלה - אפופי קדושה וטהרה.

מבחינה מעשית הקושי הוא, כיון שהחצרות החסידיות ברוסיה וחיי היהדות בכלל, נגדעו עם תום מלחמת העולם הראשונה. השלטון הקומוניסטי החל, ומנע לגמרי את חיי הרוח אשר במדינה. הוכתה בכפלים חצר הקודש קוידנוב, אשר איבדה גם את רועם ומנהיגם – מרן אדמו"ר הצעיר זי"ע אשר נסתלק בראשיתה של תקופה קשה זו. כך שאם במדינות אחרות התנהלו חיי היהדות וחצרות הצדיקים עד מלחמת העולם השנייה ממש, ונשארו אחר כך מעט שרידים שיוכלו להעביר לדורות הבאים את אשר ראו עיניהם, הרי שמחצרות הקודש אשר ברוסיה בכלל ומקוידנוב בפרט כמעט ולא נותר זכר. גם החסידים שנותרו בעיירות ליטא – שלא היתה תחת שלטון הרשע, ותקופת הזוהר שלהם נמשכה בעוד כעשרים שנה, שתו את כוס התרעלה עת עלה עליהן הכורת ע"י החיה הנאצית. ורק אחד מעיר ושנים ממשפחה נשארו מהם להנחיל לנו מורשה מפוארה זו.

שמות הערים והעיירות

אוזדא	ריז	לעבעדוב	רמז
אוספוביץ	ריט	לעכוויטש	רמט
אורשא	ריט	מוזש	רנג
איהומען	ריט	מייז'עט	רנד
באברויסק	רכ	מיינסק	רנד
בוריסוב	רכ	מיר	רסא
ברנוביץ'	רכא	מעדוועדיץ	רסב
דווינסק	רכה	נובהרדוק	רסב
דוגילעוויץ'	רכה	נעסוויז	רסד
דוקאר	רכו	סמאל'יץ	רסה
הורודישין	רכו	סטויביץ	רסו
הורעדוק	רכז	סמאחולעוויץ'	רסז
וולוזין	רכח	סמארגאן	רסח
ווידז	רכט	פוחוביץ	ער
ווילייקא	רכט	פארפאינוב	רעא
וילנא	רלה	קובנא	ערב
זוכוביץ'	רמב	קאחינוב	ערה
זיטקוביץ'	רמב	קוידינוב	רעז
ז'עטיל	רמב	קורליץ	רפב
זעמבין	רמב	קורניץ	רפג
טורוב	רמב	קלצק	רפג
לאהויסק	רמג	ראדושקעוויץ	רפד
ליבאניץ	רמג	שיצ'עדין	רפה
לידא	רמד	שקוד	רפו

קוידינוב

עיר עוז לנו, קרית מלך רב. שמה נודע מאז בקרב עם סגולה בזכות מאורי האומה אשר ישבו בה, אך שבעתיים נתעלתה מעת שכנו כבוד בתוכה רבותינו הקדושים מאורי עינינו. משם יצאה אורה ותורה לאלפי אנשי שלומינו במשך כמה דורות, אליה נשואות עיניהם ולבם, לשמה ולזכרה תאווה נפשם.

ימי קדם

עוד בימי רביה"ק מוהרמ"מ מוויטעבסק נודע שמה לתהלה, באשר אחד מוטיקי תלמידיו היה מבני העיר, הלא הוא הרה"ק רבי יצחק - איצ'לע קוידינובר זי"ע. רבו הקדוש העיד: כשהוא שרוי במחיצתנו עומד עליו שליש העולם. בעלות רביה"ק מוויטעבסק לארה"ק הצטרף אליו רבי יצחק, אולם כעבור זמן שב לגולה. פעם ראהו מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע בשיא החורף כשהכפור והשלג שררו בארץ, והוא ללא מעיל או בגד עליון ראוי להגן מפני הצינה. שאלו מרן הס"ק: 'רבי איצ'לע ס'איז איין גאר ניט קאלט - וכי לא קר לכם?' נענה רבי יצחק: 'ס'איז דא א גרויסער גאט ברוך הוא וואס ווארעמט - מתחממים אנו באורו של בורא העולם'. נתן לו מרן הס"ק במתנה את מעיל הפרווה שלו שילבשהו. לעת זקנתו שלח פעם רבי איצ'לע לפרוס שלום למרן הס"ק, ואמר לשליח שיבקש ממנו כי יתפלל בעדו, והוסיף לאמור: 'על מה רצוני שיתפלל? אם על אריכות ימים, ברוך השם זכיתי לכך. אם על בנים, יש לי ב"ה בנים. אם על עושר וכבוד, ב"ה לא חסרתי דבר. על מה בכל זאת רצוני שיתפלל, שאזכה לשוב בתשובה שלמה לפניו יתברך, ונזדעק: געוואלד, די הארץ איז פארשטאפט - הלב אטום וערל'.

ראשית ממלכת

אחר הסתלקותו של מרן מוהר"נ מלעכוויטש זי"ע בריש שנת תקצ"ג, 'נתאספו התלמידים ביחד, ואז היו כמה תלמידים החשובים של זקני סבא קדישא מלעכוויטש באסיפה ההיא, והסכימו כולם ביחד לקבל עליהם לרב ומנהיג את כבוד עט"ר מאור עינינו אשר לו דומיה תהלה רבינו הגדול מו"ה שלמה חיים זי"ע ועכ"א, ושלחו אחריו והביאו אותו מטורעו וקבעו ישיבתו בקודש בעיר קאיידינאו מוכמה טעמים אשר היה בזה, אשר אין כאן מקום לבאר. וכל התלמידים שימשו לפניו

באימה ויראה, גם התלמידים החשובים הזקנים אשר שמשו לפני זקנו סבא קדישא מלעכוויטש שמשו לפניו באימה ויראה כמו לפני זקנו ז"ל - לשונו הק' של רבינו המשמרת שלום זי"ע בהקדמתו לדברי שלום.

חצר הקודש

במרכז העיר קוידנוב על יד השוק, היה ה'שולהויף' - חצר בתי הכנסיות, בקצהו היה בית מדרשם של רבותינו הקדושים, מבנה פשוט וללא גיזונים חיצוניים מיוחדים. צמוד אליו היה מעון הקודש של רבוה"ק, וסביבו דירות צנועות ששימשו את בני המשפחה. מקוה הטהרה היה אף הוא בתוך אחד מהמבנים הללו. בשולהויף היו עוד שלשה בתי מדרשות, בית הכנסת העירוני הגדול - בו התפללו רוב האוכלוסיה, בית המדרש החדש - שם התפללו בעלי הבתים ונכבדי העיר, ובית המדרש לחייטים - שם התפללו בעלי המלאכה ופשוטי העם, ובאמצע השבוע אף היו מתפללים בו לעתים חסידים שהזדרזו למלאכתם. בימיו של מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע השקיעו הון רב בשיפוץ בית מדרשם של רבוה"ק ובשכלולו ברוב פאר והדר, כדי לממן את הוצאות הבניה קראו עסקני מלאכת הקודש לכלל החסידים די בכל אתר ואתר שירכשו מקומות קבועים בבית המדרש, בכסף זה קיוו לממן את עלויות הבניה הכבירות. מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע אף יצא בקריאת קודש מיוחדת לשם כך לכלל אנ"ש: 'באתי במגילת ספר להעיר לבב אנ"ש שיחי' בענין קניית מקומות בבית הכנסת שלנו אשר נתחדשה בבניה ת"ל, באותו מקום ובאותו מעמד שהתפללו בו המה בעצמם וגם אבותם, ובפרט אבוה"ק זי"ע ועכ"י. וחתני היקר הרב חיים משה יהושע שליט"א השתדל בזה בכל כחו לשכלל ולפאר ולרומם את בית מקדשנו מעט, ואף עתה עיף ויגע מהחובות אשר עלו עליו ע"י זה ... על כן אל יקטן בעיני אנ"ש שיחי' ענין קניית מקום בבית הכנסת שלנו כי צורך גדול הוא ... בשנת תרפ"א השתוללה בקוידנוב שריפה איזומה שכלתה את מרבית בתי התושבים, ואף בית מדרשם של רבוה"ק נשרף כמעט כליל, רח"ל.

יושבי אהל

בבית מדרשם של רבוה"ק ישבו במשך כל ימות השנה עשרות רבות של 'יושבים' - בחורים ואברכים בני עליה שחשקה נפשם בחיי תורה וחסידות, היו מקיימים את סדרי לימודם בין כתלי בית המדרש, מתפללים את כל התפלות עם הרבי, נמצאים

בכל מאורע בחצר הקודש, ומשוחחים עם החסידים הרבים שבאים מקרוב ומרחוק בהם זקנים באים בימים הזוכרים לספר מהדורות הקודמים. גם אברכים בעלי משפחות היו בין היושבים, כאלו שעזבו את בתיהם לכמה חודשים ובאו להתעלות בצלו של הרבי, או כאלו שהתגוררו בשנים הראשונות אחרי חתונתם בקוידינוב וקצבה דלה סופקה להם. בימיו של מרן מוהר"א זי"ע התרבו ספסלי בית המדרש, היות והעסקנים הצליחו לשחרר את היושבים מחובת הגיוס לצבא, זאת ע"י ידידות עם הקצין שהיה אחראי על האיזור שתמורת סכום נאה של רובלים נאות למחוק את שמם מפנקסי הצבא. לא אחת אירע שהעניינים הסתבכו קמעא ופעם אחת אף נקרא הרבי לחקירות. אולם בחסדי ה' הצליחו לפטור במשך השנים עשרות רבות של יושבים.

ישיבת תומכי צדק

מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע יסד באמצע שנות התר"ס ישיבה רשמית בחצר הקודש, בשם 'תומכי צדק' - רשמית כלפי פנים אך בשום אופן לא כלפי חוץ. השלטונות אסרו על החזקת מוסד חינוכי שאין בו לימודי חול כלליים, משכך נבחר השם 'תומכי צדק', כביכול מדובר בקופת צדקה ועזרה לנזקקים, מה שאפשר קבלת תרומות ומשלוח קבלות ללא סיבוכים מיותרים [גם שמה של ישיבת ליובאוויטש - 'תומכי תמימים', הוא מאותה סיבה].

בראשות הישיבה עמד הגה"צ רבי נחום רבינוביץ' זצ"ל - חתנו של מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע. אל הישיבה נהרו מיטב הנערים מקוידינוב ומהעיירות הסמוכות שהתחנכו לאורו הבהיר ובצלו של הרבי, שנהג לפקוד את הישיבה מפעם לפעם ולישא מדברות קדשו בפני התלמידים. סדרי הלימוד בישיבה החלו כבר בשעה שש בבוקר ונמשכו עד שעות הערב, השיעורים היו נאמרים בעומק העיון בדרך ישיבות ליטא. לרווחת התלמידים עמד אוצר ספרים גדול במיוחד ובו ספרים רבים להרחיב דעתם של התלמידים. אף התנאים הגשמיים בישיבה היו די משופרים יחסית לימים ההם. רוב התלמידים אכלו 'ימים' אצל תושבי העיירה, ששמחו לחלוק את פיתם עם עמלי התורה, הבחורים שלא היו מעוניינים בכך קיבלו מהישיבה תמיכה חודשית כדי מחייתם. הישיבה התקיימה עד תחילת שנת תרע"ו, אז הגיעה חזית המלחמה לקוידינוב, ומרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע נאלץ להימלט למינסק יחד עם כל בני ביתו וכל יושבי חצר הקודש.

חסידים ומתנגדים

במשך השנים גדל ציבור החסידים שנשאר להתגורר בעיר, עם זאת שררו יחסים מצוינים בין החסידים למתנגדים, ולא נשמע מעולם קול פרץ וקול צווחה. מקרה אחד חריג מסופר על החזן בבית הכנסת הגדול שבדרכו לבית הכנסת בבוקר ראש השנה ראה את המוני החסידים שהיו בדרכם להיטהר במקוה, משהגיע לבית הכנסת לגלג עליהם בפני קהל ועדה, היות שגם בימות השנה הרגילים לא היה מצבה של המקוה מן המשופרים, אך בתקופת ר"ה, עת הגיעו המוונים לקוידנוב, הפכה להיות ממש בוצית. בתפלת מוסף נפל החזן יחד עם כל הציבור 'כורעים', אך לפתע נוכחים הכל לראות כי אינו מתרומם ונשאר מוטל על הארץ כאבן דוממת ואף אינו מראה סימני חיים. בראותם כי אין ברירה ומאומה לא מועיל להחיותו, רצו בני משפחתו דחופים אל מרן מוהר"א זי"ע והזכירו בפניו את אביהם. השיב להם רבינו: יש בידי פתרון אחד. ילכו אל המקוה הבוצית עליה לגלג, ימלאו ממנה כוס מים, יפתחו את פיו של החזן ויערו את המים אל תוכו... הוא יבריא מיד... מיותר לציין כי כך הוה.

רבני העיר

בשנות נשיאות רבוה"ק בקוידנוב שימשו בה ברבנות שלשה דורות רבנים לבית משפחת העליר, ולמרות שלא נמנו על עדת החסידים העריצו מאוד את רבוה"ק ויחסי ידידות שררו ביניהם. אבי המשפחה היה רבי ישראל, המכונה רבי ישראל חריף, בעל 'נחלת ישראל' עמ"ס ב"ק וב"מ. שימש ברבנות העיר משנת תר"ך לערך עד לפטירתו ביום כ"ד בכסלו תרכ"ד. בנו רבי אברהם מאיר, שימש ברבנות כשלשים שנה, נפטר י"ז בתמוז ה'תרנ"ד. את מקומו מילא בנו רבי יחיאל שעלה לאה"ק בשנת תרפ"ט. בשנת תרמ"ד טפלו משכילים זדים שקר במרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע שלחם בהם בעוז על כל מעלליהם, ובדו עליו סיפורים מעל גבי מכתבי העת. החסידים נמנעו מלהגיב להשמצות, אולם רב העיר רבי אברהם מאיר העליר נחלץ לעזרה ופרסם מכתב בו מצדיק את הצדיק: 'כנים הדברים אשר האדמו"ר בפה שליט"א איננו ח"ו מהלווים ואינם משלמים, ואף ירצה לשלם מעט מהחובות אשר אינם מוטלים עליו, ומוציאי דיבה על אנשי הצדק בחפצם ליתן דופי במצוינים שבישראל, המה חפו דברים אשר לא כנים המה. ולראיה באתי עה"ח אברהם מאיר העליר'. בשנת תרס"ט הדפיס רב העיר רבי יחיאל את הספר נחלת ישראל שחיבר

זקינו רבי ישראל חריף, הראשון בשושלת הרבנים. בין רשימת נותני מעות הקדימה נמצא שמו של מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע, וכן שמות חתניו הגה"צ מטומושפול זצ"ל והגה"צ רבי נחום רבינוביץ זצ"ל.

ז"ך בשבט

מאורע הסטורי מיוחד שנחרט בזכרונות כל בני העיר היה בשנת תרמ"ד, עת העלילו המשכילים שקר על מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע. רבינו נקרא להתייצב לחקירות בבית המשפט בוילנא ביום כ"ז בשבט, כל העת עמדו החסידים הרבים בחצר השולחיו וקרעו את השמים בתפלות לשלומם של רבם ולמען יצא זכאי בדיון. ידיעות טלגרפיות אשר שלחו אנ"ש מוילנא זרמו כל הזמן, והמצב ידע עליות ומורדות. לאחר כמה שעות מתוחות מאוד התבשרו החסידים כי יצא רבינו זכאי בדיון וציוה לזמר 'אז ישיר'. חבית יי"ש הובאה חיש מהר משום מקום החסידים שתו לחיים ופרצו בריקודים סוערים שסחפו אחריהם את כל בני העיר חסידים ומתנגדים כאחד – ריקודים שהתקיימו בכל רחובות העיר. יום ז"ך שבט נקבע מאז בקרב אנ"ש לדורות עולם כיום שמחה והלל על כל הניסים אשר עשה ה' לאבותינו.

בית החיים

במרחק קטן מהעיר היתה בית העלמין בתוכה שכנו כבוד רבותינו הקדושים באהל מיוחד שנבנה לכבודם. בימי היארצייט, בערב ראש השנה ובכל עת אשר צריכים לעורר רחמים, היו החסידים עולים אל האהל, נותנים פרוטה לצדקה, שופכים צקון לחשם ונפנים משם בתחושת הקלה.

מבית החיים הגדול שרדו בימינו רק מצבות בודדות, לדאבון כל לב. ומגן אבות בדברו, יחיה מתים במאמרו בקרוב.

חסידים ואנשי מעשה ששמו נזכר לדורות

רבי ישעיה מקוידינוב

אב"ד ומו"צ בעיר, נמנה בין גדולי חסידי לעכוויטש. התקשר בלב ונפש עם מרן אדמו"ר הזקן זי"ע מיום עלותו לכהן פאר על מקום אבותיו – רבותיו. עלה לארה"ק בשנת תקצ"ח, והשתתף בהנהגת העדה דכולל רייסין ביחד עם הרה"צ רבי שאול

הארקער זצ"ל. שרד מכתב הקרוע ברובו שכתב מיד אחרי הגיעו לטבריא, בו פורש הוא - כנראה עם חותם נוסף, בשלום מרן אדמו"ר הזקן, אלו מקצת דבריו: 'טבריא ד' לחודש מרחשון ... מהודענא שבאתי ב"ה לשלום וה' הצליח דרכי ביבשה ובים ... ואומר שלום לידיד נפשנו ברך בנן של קדושים, בוצינא קדישא ... ארחיב עליהם הדיבור, וכעת מהודענא שהזכרנו אותו [כנראה על קברי הצדיקים בעיר] ... כש"ת מו' שלמה חיים נ"י, עם שלום בניו הנעימים וכל ב"ב, שלום וישע... במפקדי מונטיפיורי משנת תקצ"ט, נכתב כי הוא בן ס"ח שנים. בשהותו בירושלים [לפני שנת תר"ה], נתבקש לגנזי מרומים, ונטמן בהר הזיתים. בנו היה רבי הירש מיכל זצ"ל מראשי כולל רייסין בטבריא, בילדותו עוד זכה לחזות בפני מרן אדמו"ר מוהר"נ מלעכוויטש זי"ע.

רבי יוסף

חתנו של הרה"ק רבי אהרן מלעכוויטש זי"ע, התגורר בקוידנוב. בתו מרת מרים ע"ה קבורה בהר הזיתים על מצבתה חקוק: 'קו"מ שקנתה בחייה הרבנית מרת איידל בת מו"ה יוסף זללה"ה מקוידנאוו, נכדת הק' הצ' ר' אשר סטאלינער ז"ל ונכדת הק' הצ' ר' מרדכי לעחויצער זי"ע, בת אחותו של הצ' רש"ח מקוידנאוו זי"ע שנתגדלה אצלו נ' כ"ד חשון תרס"ד'.

רבי אלעזר הכהן

משמש בקודש אצל מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע ואחריו אצל מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע, חתום בשמם על אגרות קודש והסכמות.

רבי אברהם יוסף קופילוביץ

משמש בקודש אצל מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע, חתום בשמו על אגרת מחאה נגד אחד מעיתוני המתחדשים.

רבי נח איסקולובסקי

ציר נאמן, חסיד ותלמיד חכם מובהק. מכונה ר' נח משולח, על שם היותו גובה המעמדות בערים השונות. גם ברשימת הספר נחלת ישראל לרב העיר שלא נמנה על עדת החסידים ידעו להעריכו כראוי ושמו מופיע שם בתוספת התואר 'שד"ר'. בזכר צדיק מובאים כמה מימרות משמו, המו"ל רש"א שטאם לא מסתיר את

הערצתו אליו, וכך הוא כותב (י:): 'שמעתי מידידי הרב החר"ף ובקי החסיד המפורסם מו"ה נח משולח מקאידנאו'. ברשימת נותני מעות הקדימה לסידור אור הישר מופיע שמו בהקדמת התואר 'ה"ר', תואר שהיה שמור לחסידים בני תורה מורמים מעם. בנו היה ר' פנחס.

רבי חיים בן ציון לובעצקי

שו"ב בקוידנוב ותלמיד חכם נודע, בן החסיד רבי נח. בזכר צדיק (יג.) מובאים כמה מימרות משמו, בהם כאלו שנאמרו בליל הסדר. נבחר על ידי מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע להיות מחברי המנין שהיו עמו כשהתעסק בתיקון הדיבוק שהובא לפניו. בנו ר' אהרן נקרא ע"ש מרן זי"ע, לימים נהיה לחתנו של מרן מוהר"נ מברנוביץ' זי"ע כשנשא את בתו מ' פערל פנינה. התגוררו בארה"ק, מצאצאיהם: משפחת לב ציון.

בני העיר נותני מעות הקדימה לסידור אור הישר – מהדורת תרס"ג

כ"ק ש"ב הרב האדמו"ר שליט"א. בנו הח' אלתר שלמה חיים פערלאוו. הרב ר' נח אוסקאלאווסקי. ר' משה דוד בר"י מבראנאוויץ. ר' אליעזר ב"ר ס"ש פיעקער מנאוורעדאק.

נזכרים עוד:

ר' אברהם מאכליס. ר' יונה ב"ר משה ניסן מאכליס. ר' אליעזר ראמאנאווער, חסיד בכל הווייתו, גומל חסדים בכל מאודו, החזיק בית מזיגה לפרנסתו. ר' אהרן ב"ר צבי הכהן גילדנבערג, בנו הר"ר חיים.

קודליץ

בעיירה היה שטיבל תוסס של חסידי קוידנוב. גבאי בית החסידים היה רבי צבי הירש הכהן באירסקי שלפרנסתו שימש כמלמד דרדקי במסירות רבה. חסיד שמח בחלקו ומאיר פנים לכל אחד, בעל מנגן נפלא ולעתים מזדמנות היה פוצח בריקוד חסידי. בליל שבת קודש אחר סיום התפלה היו שרים החסידים 'ישמחו במלכותך' בשמחה רבה, וקולו הנעים והחזק של רבי צבי הירש התגלגל ונשמע במורד